

Συμβουλίου της Επικρατείας: 1078/2003, Τμήμα Α'

Πηγή: Ε.Δ.Κ.Α ΜΕ/03 σελ. 434

Σύνταξη ανικανότητας από το ΝΑΤ λόγω ναυτικού ατυχήματος που επήλθε κατά την εκτέλεση ή εξαφορμής της ναυτικής εργασίας. Ως ναυτικό ατύχημα κατά την εκτέλεση ή εξαφορμής της ναυτικής εργασίας θεωρείται και η νόσος που προκλήθηκε ή αν προϋπήρχε εκδηλώθηκε ή επιδεινώθηκε συνεπεία βιαιού συμβάντος ή λόγω της εκτέλεσης της ναυτικής εργασίας υπό συνθήκες μη κανονικές και εξαιρετικές, οι οποίες υπήρξαν η κύρια αφορμή για την εκδήλωση ή επιδείνωση της νόσου. Τέτοιες συνθήκες υφίστανται και στην περίπτωση κατά την οποία δεν παρασχέθηκε στον ναυτικό που ασθένησε κατά τον πλου, η δυνατότητα πλήρους περίθαλψης, τόσο από την άποψη της έγκαιρης και επακριβούς διάγνωσης της νόσου, όσο και από την άποψη της άμεσης έναρξης της προσήκουσας θεραπευτικής αγωγής, εξακολούθησε δε αυτός να εργάζεται με αποτέλεσμα την επιδείνωση της υγείας του ή το θάνατο. Αποκλειστική αρμοδιότητα υγειονομικών επιτροπών του Δημοσίου ή του Ι.Κ.Α. να αποφαινόνται περί της ικανότητας για εργασία και της υπάρξεως αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της διαπιστωθείσας ανικανότητας και του ατυχήματος.

Οι γνωματεύσεις, των Υγειονομικών Επιτροπών δεσμεύουν τα δικαστήρια, εφόσον είναι πλήρως αιτιολογημένες.

Όταν τα Διοικ. Δικαστήρια υποχρεώνουν με προδικαστική απόφαση τις Υγειονομικές Επιτροπές να αποφανθούν, αυτές όμως παραλείπουν την υποχρέωση αυτή, εμμένοντας στην προηγούμενη ελλιπώς αιτιολογημένη γνωμάτευση, τα Διοικ. Δικαστήρια έχουν τη δυνατότητα να εκφέρουν κρίση επί των ιατρικής φύσεως θεμάτων, χρησιμοποιώντας κάθε πρόσφορο αποδεικτικό μέσο.

Δεν υπερέβει την εξουσία του το δικάσαν Διοικ. Εφετείο κρίνοντας ότι υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της εκδήλωσης της πάθησης του ασφαλισμένου και των εξαιρετικά δυσμενών συνθηκών εργασίας, δεδομένου ότι η Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή, παρά την προδικαστική απόφαση, δεν έδωσε με την δεύτερη γνωμάτευσή της αιτιολογημένη, απάντηση, αναφορικά με το ερώτημα που της τέθηκε με την απόφαση αυτή, αλλά επέμεινε στην κριθείσα ως ανατιολόγητη αρχική γνωμάτευσή της.

Πρόεδρος: Γ. ΑΝΕΜΟΓΙΑΝΝΗΣ

Εισηγήτρια: ΕΙΡ. ΣΑΡΠ

Δικηγόρος: Γ. Κατσαντώνης

1. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση, η οποία ασκείται, κατά το νόμο, ατελώς και άνευ καταβολής παραβόλου, ζητείται η αναίρεση της 1667/2001 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς, με την οποία απορρίφθηκε έφεση του ήδη αναιρεσιόντος Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου (Ν.Α.Τ.), κατά της 1225/2000 αποφάσεως του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιώς. Με την τελευταία αυτή απόφαση έγινε δεκτή προσφυγή του αναιρεσιβλήτου, ασφαλισμένου του ανωτέρω Ταμείου, ακυρώθηκε η 2214/1998 απόφαση του Διευθυντή Παροχών του εν λόγω Ταμείου και κρίθηκε ότι ο αναιρεσίβλητος έχει καταστεί ανίκανος συνεπεία ναυτικού ατυχήματος και, ως εκ τούτου, δικαιούται συντάξεως.

2. Επειδή, με το άρθρο μόνο του π.δ/τος 913/1978 (ΦΕΚ Α' 220) κωδικοποιήθηκαν σε ενιαίο κείμενο νόμου, με αριθμό 792/1978, οι διατάξεις περί του αναιρεσιόντος Ταμείου Ν.Α.Τ.). Ο κωδικοποιημένος αυτός νόμος ορίζει στο άρθρο 1 ότι, κατά την έννοια των διατάξεων αυτού, απολύτως ανίκανος είναι «ο ισοβίως ανίκανος προς άσκησιν οιοδήποτε επαγγέλματος» και σχετικώς ανίκανος είναι «ο ισοβίως ανίκανος προς άσκησιν μόνον του ναυτικού επαγγέλματος» και στο άρθρο 14 παρ. 4 ότι «Χορηγείται σύνταξις ατυχήματος: Α) Εις ναυτικόν καθιστάμενον απολύτως ή σχετικώς ανίκανον συνεπεία ατυχήματος επελθόντος εν τη ναυτική εργασία ή προκληθέντος εξ αφορμής ταύτης . . .». Περαιτέρω, το άρθρο 27 του εν λόγω νομοθετήματος, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 2 του Ν. 1711/1987 (ΦΕΚ Α' 109), προβλέπει ότι: «Για την ανικανότητα του ασφαλισμένου ή μέλους της οικογενείας του γνωματεύουν οι πρωτοβάθμιες υγειονομικές επιτροπές του Δημοσίου ή του Ι.Κ.Α.. Για κάθε αμφισβήτηση που αφορά γνωμάτευση πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής επιτρέπεται προσφυγή από τον ενδιαφερόμενο και το ΝΑΤ στην οικεία

δευτεροβάθμια υγειονομική επιτροπή μέσα σε 30 ημέρες από την επίδοσή της σε αυτόν . . .».

Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, χορηγείται σύνταξη σε ναυτικό που καθίσταται απολύτως ή σχετικώς ανίκανος συνεπεία ατυχήματος το οποίο επήλθε κατά την εκτέλεση ή εξ αφορμής της ναυτικής εργασίας. Ως τέτοιο ατύχημα θεωρείται και η νόσος που προκλήθηκε ή, αν προϋπήρχε, εκδηλώθηκε ή επιδεινώθηκε συνεπεία βιαίου συμβάντος ή λόγω της εκτελέσεως της ναυτικής εργασίας υπό συνθήκες μη κανονικές και εξαιρετικές, οι οποίες υπήρξαν η κύρια αφορμή για την εκδήλωση ή ανάπτυξη της νόσου ή την επιδείνωσή της. Τέτοιες δε συνθήκες υφίστανται και στην περίπτωση κατά την οποία δεν παρασχέθηκε στον ασθενήσαντα κατά τον πλου ναυτικό η δυνατότητα πλήρους περιθάλψεως, τόσο από την άποψη της έγκαιρης και επακριβούς διαγνώσεως της νόσου, όσο και από την άποψη της άμεσης ενάρξεως της προσήκουσας θεραπευτικής αγωγής, εξακολούθησε δε αυτός να εργάζεται, με αποτέλεσμα την επιδείνωση της καταστάσεως της υγείας του ή το θάνατό του. Εξάλλου, οι προαναφερθείσες υγειονομικές επιτροπές είναι αποκλειστικώς αρμόδιες να αποφαινούνται από ιατρική άποψη περί της ικανότητας του ασφαλισμένου να εργασθεί, καθώς και περί της υπάρξεως ή μη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της ανικανότητας που διαπιστώθηκε και του ατυχήματος υπό την ανωτέρω έννοια. Ειδικότερα, οι επιτροπές αυτές αποφαινούνται περί του αν εκδηλώθηκε ή επιδεινώθηκε προϋπάρχουσα νόσος συνεπεία του βιαίου συμβάντος ή των συνθηκών της ναυτικής εργασίας, οι οποίες κρίθηκαν στη συγκεκριμένη περίπτωση ως ασυνήθεις ή εξαιρετικές από τα ασφαλιστικά όργανα του Ταμείου ή τα επιλαμβανόμενα της υποθέσεως, μετά την άσκηση προσφυγής, τακτικά διοικητικά δικαστήρια. Οι γνωματεύσεις των εν λόγω επιτροπών, εφόσον είναι πλήρως αιτιολογημένες, δεσμεύουν τα αρμόδια για την απονομή της συντάξεως ασφαλιστικά όργανα του Ν.Α.Τ., καθώς και τα ως άνω δικαστήρια. Τέλος, αν τα δικαστήρια αυτά κρίνουν ότι η κρίση των υγειονομικών επιτροπών, ως προς τα προαναφερθέντα ιατρικής φύσεως ζητήματα, είναι πλημμελής, ασαφής ή ελλιπής, έχουν τη δυνατότητα είτε να ακυρώσουν τη σχετική απόφαση του αρμόδιου ασφαλιστικού οργάνου του Ν.Α.Τ., έτσι ώστε η υπόθεση να καταστεί εκ νέου εκκρεμής ενώπιόν του, είτε να ζητήσουν την έκδοση νέας αιτιολογημένης γνωματεύσεως από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή, αναπέμποντας την υπόθεση σ' αυτήν (πρβλ. Σ.τ.Ε. 4406/2001, 3823/2000, 5025/1997 κ.ά.). Ειδικώς, όταν τα διοικητικά δικαστήρια, επιλαμβανόμενα αιτήματος συνταξιοδοτήσεως λόγω ανικανότητας, υποχρεώνουν με προδικαστική απόφαση τα υγειονομικά όργανα να αποφανθούν επί των ανωτέρω ιατρικής φύσεως ζητημάτων, τα τελευταία όμως παραλείπουν την υποχρέωση αυτή εμμένοντας στη προηγούμενη ελλιπώς αιτιολογημένη γνωμάτευση, τα ως άνω δικαστήρια έχουν τη δυνατότητα είτε να αναπέμψουν για μια ακόμη φορά την υπόθεση ενώπιον των αρμοδίων υγειονομικών οργάνων, είτε να κρίνουν επί του αιτήματος του ενδιαφερομένου, αφού προηγουμένως εκφέρουν κρίση επί των ως άνω ιατρικής φύσεως θεμάτων, χρησιμοποιώντας τα πρόσφορα προς τούτο αποδεικτικά μέσα. Και τούτο, διότι η παράλειψη των αρμοδίων υγειονομικών επιτροπών να γνωματεύσουν, κατόπιν μάλιστα εκδόσεως σχετικής προδικαστικής αποφάσεως από το δικαστήριο της ουσίας, δεν είναι δυνατό να αποβεί τελικώς εις βάρος του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου (πρβλ. Σ.τ.Ε. 1594/1994, 3823/2000, 3833/2001).

3. Επειδή, στην κρινόμενη υπόθεση με την προσβαλλόμενη απόφαση έγιναν δεκτά τα εξής : Ο αναιρεσίβλητος, ο οποίος γεννήθηκε το 1952, απεγράφη ως ναυτικός την 8.6.1987 και είναι κάτοχος πτυχίου ικανότητας πλοιάρχου Α', προσελήφθητον Μάρτιο του 1995 από την εταιρία... ως επιθεωρητής πλοίαρχος του υπό κατασκευήν πλοίου «Λ.Κ.», το οποίο παρέμεινε στο ναυπηγείο μέχρι τις 14.9.1995. Κατά το διάστημα τούτο ο αναιρεσίβλητος επέβλεψε, μεταξύ άλλων, την εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία των ηλεκτρονικών οργάνων του πλοίου (ραντάρ, πυξίδες, SATELLITE), καθώς και τις εργασίες στις δεξαμενές του πλοίου (σφυροκοπανισμούς, χρωματισμούς, κλπ.). Μετά το πέρας των εργασιών τούτων το πλοίο εξετέλεσε τουριστικούς πλόες στα νησιά του Αιγαίου και λιμένες της Τουρκίας. Κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του στο πλοίο ο αναιρεσίβλητος ασθένησε από λευχαιμία τριχωτών κυττάρων και στις 25.11.1995 απελύθη από την ανωτέρω ναυτιλιακή εταιρεία, έλαβε δε σύνταξη λόγω αναπηρίας (με ποσοστό 67%) από το αναιρεσείον Ν.Α.Τ. για το χρονικό διάστημα από 1.1.1996 έως 31.12.1997. Στις 11.12.1997 ο αναιρεσίβλητος ζήτησε να

συνταξιοδοτηθεί από το εν λόγω Ταμείο λόγω εργατικού ατυχήματος, ισχυριζόμενος ότι η ασθένειά του ήταν απότοκος της εργασίας του. Ειδικότερα ο αναιρεσίβλητος ισχυρίστηκε ότι κατά τη διάρκεια των εργασιών ανακατασκευής του πλοίου δεν ελήφθησαν από την πλοιοκτήτρια εταιρία τα θεμελιώδη μέτρα προστασίας που ορίζονται από τους διεθνείς κανόνες α) κατά την εγκατάσταση των δύο ισχυρότατων ραντάρ, με αποτέλεσμα να εκτεθεί απροστάτευτος σε ακτινοβολία Χ, και β) κατά τους χρωματισμούς στη δεξαμενή του πλοίου με ψεκάσμο, με αποτέλεσμα να εκτεθεί στις διαλυτικές ουσίες που χρησιμοποιούνται για το χρωματισμό. Ισχυρίστηκε επίσης ότι, κατά την εκτέλεση των πλόων, αναγκάστηκε να εργάζεται σε άσχημες καιρικές και εργασιακές συνθήκες επί 20- 22 ώρες το εικοσιτετράωρο κάτω από αφόρητη ψυχολογική πίεση, προκειμένου να πραγματοποιηθούν τα προγραμματισμένα τουριστικά δρομολόγια. Η Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή Επαγγελματικών Νοσημάτων, με την 22/1998 γνωμάτευσή της, απεφάνθη ότι δεν τεκμηριώνεται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της παθήσεως του αναιρεσίβλητου (λευχαιμία των τριχωτών κυττάρων) και της εργασίας του στο πλοίο, δεδομένου ότι δεν εξετέθη για ικανό χρονικό διάστημα (τουλάχιστον δύο έτη) στους βλαπτικούς παράγοντες, που, κατά τα διεθνή επιστημονικά δεδομένα, μπορούν να προκαλέσουν τη συγκεκριμένη νόσο (βενζόλιο, ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία). Επί τη βάση της γνωματεύσεως αυτής ο Διευθυντής Παροχών του αναιρεσείουντος Ν.Α.Τ. απέρριψε, με την 2214/1998 απόφασή του, το περί συνταξιοδοτήσεως, συνεπεία εργατικού ατυχήματος, αίτημα του αναιρεσίβλητου. Κατά της αποφάσεως αυτής ο αναιρεσίβλητος άσκησε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου. Το δικαστήριο αυτό έλαβε υπόψη τα αποδεικτικά στοιχεία που είχαν προσκομισθεί και συγκεκριμένα τις 2973 και 2974/20.10.1998 ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον συμβολαιογράφου Ι.Γ. εργάτη) και Ε.Θ. ναύκληρου) και την από 20.11.1997 μαρτυρική κατάθεση του α΄ Μηχανικού Γ.Κ. ενώπιον του συντάξαντος την από 2.12.1997 πορισματική έκθεση ένορκης προανακρίσεως του πλοιάρχου του Λιμενικού Σώματος Κ.Κ. από τις οποίες προέκυπτε, όπως αναφέρεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, ότι ο αναιρεσίβλητος αναγκάστηκε να καταβάλει υπέρμετρη προσπάθεια, προκειμένου να ανταποκριθεί σε ασυνήθεις όρους εργασίας και επί ορισμένο χρόνο υπό εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες, όπως η παντελής έλλειψη προστατευτικών μέτρων κατά την εγκατάσταση, επισκευή και λειτουργία των δύο ραντάρ του πλοίου, η έκθεσή του στα διαλυτικά των χρωμάτων, που χρησιμοποιήθηκαν κατά τον ψεκάσμο των δεξαμενών του πλοίου και εξαιτίας των οποίων έμεινε μια φορά αναίσθητος επί μισή ώρα στις αρχές Σεπτεμβρίου 1995 (και όχι του έτους 1999, όπως, προφανώς από παραδρομή, αναφέρεται στην προσβαλλόμενη απόφαση), και η ψυχολογική πίεση να εργάζεται επί πολλές ώρες, είκοσι ώρες το εικοσιτετράωρο, υπό δυσμενείς καιρικές συνθήκες, προκειμένου να μη χαθεί ο ναύλος, διότι το πλοίο ήταν χρονοναυλωμένο σε τουρίστες. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έλαβε επίσης υπόψη τα αναγραφόμενα στα ιατρικά βιβλία «Αιματολογία - Βασικές αρχές» των ειδικών γιατρών R.H., E.B. S.S., H.C., και F.S., σχετικά με την αιτιολογία και την παθογένεση της νόσου, και τον «Ιατρικό Οδηγό πρώτων βοηθειών» της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού και Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας, σε συνδυασμό και προς το 472/16.1.1998 πιστοποιητικό του Διευθυντή του Αιματολογικού Τμήματος του Γενικού Περιφερειακού Αντικαρκινικού Νοσοκομείου Πειραιώς «ΜΕΤΑΞΑ» επίκουρου καθηγητή Β.Σ.. Με βάση τα στοιχεία αυτά, με την 2074/1999 προδικαστική απόφαση, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο ανέπεμψε την υπόθεση στην Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή, προκειμένου αυτή να διευκρινίσει εάν εξαιτίας των εξαιρετικά δυσμενών συνθηκών, υπό τις οποίες αναγκάστηκε να εργασθεί ο αναιρεσίβλητος, πιθανολογείται ότι προκλήθηκε ή εκδηλώθηκε ή επιδεινώθηκε ή ευνοήθηκε η τυχόν προδιάθεση του οργανισμού του να εκδηλώσει την ασθένεια αυτή, παρά τον βραχύ χρόνο εκθέσεώς του στους ανωτέρω βλαπτικούς παράγοντες. Σε εκτέλεση της προδικαστικής αυτής αποφάσεως εκδόθηκε η 67/1999 απόφαση της Δευτεροβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής. Το Διοικητικό Πρωτοδικείο, με την 1225/2000 οριστική απόφασή του, δέχθηκε ότι με την ανωτέρω γνωμάτευση η Υγειονομική Επιτροπή επαναλαμβάνει ό,τι και στην αρχική γνωμάτευσή της, χωρίς να αποφαίνεται επί των τεθέντων με την προδικαστική απόφαση ερωτημάτων και χωρίς να συνεκτιμώνται οι εξαιρετικά δυσμενείς και ασυνήθεις συνθήκες, υπό τις οποίες ο αναιρεσίβλητος αναγκάστηκε να παρέχει τη ναυτική εργασία του. Κατόπιν τούτου, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκρινε αναιτιολόγητη

την ανωτέρω γνωμάτευση και έλαβε υπόψη το 2976/23.2.2000 πιστοποιητικό του Διευθυντή του Αιματολογικού Τμήματος του Γενικού Περιφερειακού Αντικαρκινικού Νοσοκομείου Πειραιώς «ΜΕΤΑΞΑ», στο οποίο αναφέρεται ότι : «...Η αιτιολογία της νόσου παραμένει όχι απολύτως ευκρινής. Ενοχοποιούνται κατά την άποψη των ερευνητών η ιονίζουσα ακτινοβολία και διάφορα χημικά αντιδραστήρια. Στο ερώτημα αν και κατά πόσο μπορεί να επηρεασθεί δυσμενώς η υγεία ενός ασθενούς που πάσχει από το νόσημα αυτό - το οποίο όμως δεν έχει διαγνωσθεί - και εξακολουθεί να εργάζεται ως ναυτικός έστω για μικρό χρονικό διάστημα, η απάντηση είναι καταφατική». Με τα δεδομένα αυτά, το διοικητικό πρωτοδικείο έκρινε ότι η νόσος του αναιρεσιβλήτου, έστω και αν δεν προκλήθηκε, πάντως μετά βεβαιότητας εκδηλώθηκε και επιδεινώθηκε εξ αιτίας της υπέρμετρης προσπάθειας που κατέβαλε υπό εξαιρετικά δυσμενείς και ασυνήθεις συνθήκες παροχής της ναυτικής εργασίας του στο πλοίο «Λ.Κ.» και ότι, ως εκ τούτου, ενόψει και του ποσοστού αναπηρίας του 67%, δικαιούται συντάξεως λόγω ναυτικού ατυχήματος. Κατά της πρωτόδικης απόφασεως άσκησε έφεση το αναιρεσεϊόν Ταμείο, η οποία απερρίφθη με την προσβαλλόμενη απόφαση.

4. Επειδή, με την απόφαση αυτή το Διοικητικό Εφετείο έκρινε ότι, εφόσον με την εκδοθείσα μετά την προδικαστική απόφαση του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου γνωμάτευση της Δευτεροβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής δεν δόθηκε απάντηση στο τεθέν με την απόφαση αυτή ερώτημα, η γνωμάτευση αυτή ήταν αναιτιολόγητη και, ως εκ τούτου, μη δεσμευτική. Συνεπώς, έκρινε περαιτέρω το διοικητικό εφετείο, νομίμως το πρωτοβάθμιο δικαστήριο εξέφερε την ανωτέρω κρίση του επί τη βάσει των λοιπών πρόσφορων αποδεικτικών στοιχείων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και το προαναφερθέν 2976/23.2.2000 πιστοποιητικό του Διευθυντή του Αιματολογικού Τμήματος του Γενικού Περιφερειακού Αντικαρκινικού Νοσοκομείου Πειραιώς - του οποίου η γνώμη, λόγω της ειδικότητός του ως αιματολόγου, του επιστημονικού του επιπέδου ως επίκουρου καθηγητή και της ιδιότητός του ως Διευθυντή του ειδικού για την ασθένεια του αναιρεσιβλήτου τμήματος κρατικού νοσοκομείου, στο οποίο μάλιστα ο αναιρεσιβλήτος νοσηλεύθηκε, παρίσταται έγκυρη, συνάδει δε και προς τα αναφερόμενα στα μνημονευόμενα στην πρωτόδικη απόφαση ιατρικά βιβλία σχετικά με την παθογένεση της επίμαχης νόσου. Κατόπιν τούτου, το διοικητικό εφετείο, συνεκτιμώντας και αυτό τα ίδια στοιχεία, έκρινε τελικώς ότι η υπέρμετρη προσπάθεια που κατέβαλε ο αναιρεσιβλήτος, υπό τις προεκτεθείσες εξαιρετικά δυσμενείς και ασυνήθεις συνθήκες παροχής της ναυτικής εργασίας κατά το χρονικό διάστημα από 15.3.1995 έως 25.11.1995, «μετά βεβαιότητας συνέβαλε στην εκδήλωση τον Οκτώβριο του έτους 1995 της ασθενείας του, η οποία είτε προϋπήρχε, χωρίς να έχει διαγνωσθεί, είτε ευνοήθηκε λόγω της σχετικής προδιάθεσης του οργανισμού του». Περαιτέρω, το δικάσαν δικαστήριο απέρριψε ως αβάσιμο τον ισχυρισμό του αναιρεσεϊόντος Ταμείου ότι κανένας άλλος εκ των εργασθέντων κατά το ίδιο χρονικό διάστημα στο πλοίο δεν ασθένησε, με τη σκέψη ότι στηρίζεται στην αναπόδεικτη προϋπόθεση ότι οι λοιποί εργασθέντες κατέβαλαν την ίδια με τον αναιρεσιβλήτο υπέρμετρη προσπάθεια και είχαν ακριβώς την ίδια γενετική προδιάθεση στην επίμαχη ασθένεια.

5. Επειδή, η ανωτέρω κρίση του Διοικητικού Εφετείου, σύμφωνα με την οποία η υπέρμετρη προσπάθεια που κατέβαλε ο αναιρεσιβλήτος κατά την εκτέλεση της ναυτικής εργασίας του υπό εξαιρετικά δυσμενείς και ασυνήθεις συνθήκες συνέβαλε στην εκδήλωση της ασθενείας του, συναχθείσα κατ' εκτίμηση των προαναφερθέντων στοιχείων, είναι κατ' αρχήν νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη. Κρίνοντας δε επί του θέματος αυτού, το οποίο είναι ιατρικής φύσεως και ανήκει, κατ' αρχήν, στην αποκλειστική αρμοδιότητα των υγειονομικών επιτροπών, το δικάσαν Εφετείο δεν υπερέβη την εξουσία του, εφόσον η Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή παρά την προδικαστική απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου, δεν έδωσε με την δεύτερη γνωμάτευσή της, όπως όφειλε, αιτιολογημένη απάντηση στο τεθέν με την απόφαση αυτή ερώτημα, αλλά επέμεινε στην κριθείσα ως αναιτιολόγητη αρχική γνωμάτευσή της ότι η διαπιστωθείσα υπ' αυτής πάθηση του αναιρεσιβλήτου δεν έχει σχέση με τις συνθήκες εργασίας του. Συνεπώς, τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα με την κρινόμενη αίτηση είναι απορριπτέα ως αβάσιμα. Εξάλλου, ο λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο αμφισβητείται η ουσιαστική εκτίμηση από το Διοικητικό Εφετείο των προαναφερθέντων αποδεικτικών στοιχείων, καθώς και η αποδεικτική δύναμη αυτών είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος. Περαιτέρω, ο λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι μη νομίμως το

Διοικητικό Εφετείο έλαβε υπόψη πιστοποιητικά ιδιωτών ιατρών και ιδιωτικών κλινικών, είναι απορριπτέος ως ερειδόμενος επί εσφαλμένης προϋποθέσεως, διότι το δικάσαν δικαστήριο έλαβε υπόψη, κατά τα προεκτεθέντα, μόνο το πιστοποιητικό του Διευθυντή του Αιματολογικού Τμήματος του Γενικού Περιφερειακού Αντικαρκινικού Νοσοκομείου Πειραιώς «ΜΕΤΑΞΑ». Απορριπτέος επίσης ως ερειδόμενος επί εσφαλμένης προϋποθέσεως είναι και ο λόγος αναιρέσεως ότι το δικάσαν δικαστήριο έλαβε υπόψη ενόρκους βεβαιώσεις, διότι τέτοιες βεβαιώσεις έλαβε υπόψη το Διοικητικό Πρωτοδικείο για να καταλήξει στην κρίση του ότι ο αναιρεσίβλητος παρέσχε την εργασία του υπό συνθήκες εξαιρετικά δυσμενείς, ζήτημα, ως προς το οποίο δεν προεβλήθη ειδικός λόγος με την έφεση του αναιρεσειόντος Ταμείου και περί του οποίου, ως εκ τούτου, δεν έκρινε και το δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Ο λόγος αναιρέσεως ότι το δικάσαν δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη τα δημόσια έγγραφα που προσκόμισε το αναιρεσειόντος Ταμείο είναι απορριπτέος ως αόριστος, διότι ούτε τα έγγραφα αυτά προσδιορίζονται ούτε το δικόγραφο με το οποίο ετέθησαν υπόψη του εν λόγω δικαστηρίου. Τέλος, ο λόγος αναιρέσεως ότι η προσβαλλόμενη απόφαση μη νομίμως έλαβε υπόψη γνωμάτευση της Δευτεροβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής, η οποία είναι πλέον αναρμόδια, είναι απορριπτέος προεχόντως διότι προβάλλεται το πρώτον κατ' αναιρέση, εφόσον το αναιρεσειόντος Ταμείο με την έφεσή του είχε παραπονεθεί για τη μη λήψη υπόψη από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο των γνωματεύσεων της εν λόγω Επιτροπής.

6. Επειδή, οι λόγοι αναιρέσεως, οι οποίοι στρέφονται κατά της πρωτόδικης αποφάσεως και της ενσωματωθείσης σ' αυτήν προδικαστικής και με τους οποίους προβάλλεται ότι μη νομίμως αναπέμφθηκε η υπόθεση με την προδικαστική απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου στην Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή και ότι το εν λόγω δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη τους διατυπωθέντες με τις 73637/3837/2.10.1998 και 45978/ 23.2.2000 εκθέσεις των απόψεων του αναιρεσειόντος Ταμείου ισχυρισμούς και τα προσκομισθέντα υπ' αυτού στοιχεία, ενώ έλαβε υπόψη τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε ο αναιρεσίβλητος, είναι απορριπτέοι ως απαράδεκτοι.

7. Επειδή, σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

ΣΧΟΛΙΟ

Κατά άγια νομολογία, ναυτικό εργατικό ατύχημα θεωρείται και η νόσος που προκλήθηκε ή ,α αν προϋπήρχει εκδηλώθηκε ή επιδεινώθηκε συνεπεία βιαίου συμβάντος ή λόγω της εκτέλεσης της ναυτικής εργασίας υπό συνθήκες μη κανονικές και εξαιρετικές, οι οποίες υπήρξαν η κύρια αφορμή για την εκδήλωση ή ανάπτυξη της νόσου ή την επιδείνωσή της (βλ. Σ.τ.Ε. 5025/97, Ε.Δ.Κ.Α. 2000, 274, Σ.τ.Ε. 292/1996 Ε.Δ.Κ.Α. 1997, 553).

«Μη κανονικές και εξαιρετικές» συνθήκες έχει κριθεί ότι υφίστανται και στις περιπτώσεις: α) μη παροχής στον ασθενήσαντα κατά τον πλου ναυτικό δυνατότητας πλήρους περίθα.ψης, τόσο από την άποψη της έγκαιρης και επακριβούς διάγνωσης της νόσου, όσο και από την άποψη της άμεσης έναρξης της προσήκουσας θεραπευτικής αγωγής, και ειδικότερα είτε αυτός εξακολούθησε να εργάζεται, με αποτέλεσμα την επιδείνωση της κατάστασης της υγείας του ή το θάνατό του (βλ. σχολιαζόμενη απόφαση) είτε εγκαταλείφθηκε σε λιμάνι της αλλοδαπής χωρίς την παροχή της παραπάνω βοήθειας (βλ. Σ.τ.Ε. 400/92 Ε.Δ.Κ.Α. 1993, 244) β) σφοδρής θαλασσοταραχής (τυφώνα), συνεπεία της οποίας το πλοίο κινδύνευσε να βυθιστεί και ο ναυτικός υπέστη ισχυρό κλονισμό, που επιτάχυνε την εκδήλωση της σχιζοφρένειάς του (Σ.τ.Ε. 292/1996 ό.π.).

αντίθετα έχει κριθεί ότι η υγρασία, τα ξενύχτια κλπ. δεν αποτελούν «μη κανονικές και εξαιρετικές», αλλά «συνήθεις δυσμενείς» συνθήκες παροχής του ναυτικού επαγγέλματος, που δεν αρκούν για τη σοικειοθέτηση του εργαστικού ατυχήματος (Σ.τ.Ε. 5025/97, ό.π.).

Περί του ότι η παράλειψη των υγειονομικών οργάνων να γνωματεύσει κατόπιν έκδοσης σχετικής προδικαστικής απόφασης δεν είναι δυνατόν να αποβεί σε βάρος του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου και τα Δ.Δ. έχουν τη δυνατότητα είτε αναπομπής της υπόθεσης σ' αυτήν είτε κρίσης επί του αιτήματος του ενδιαφερομένου με χρήση των πρόσφορων αποδεικτικών μέσων, βλ. Σ.Ε. 2161/01 Ε.Δ.Κ.Α. 2001, 824, Σ.Ε. 544/95 Ε.Δ.Κ.Α. 1996, 618, Σ.Ε. 1594 (7μελ.) Ε.Δ.Κ.Α. 1995, 18, Σ.Ε. 1773/93 Ε.Δ.Κ.Α. 1994, 28, Δ.Ε.ΑΘ. 1411/01, Ε.Δ.Κ.Α. 2002, 510, Τ.Δ.Π.Περ. 443/93 Ε.Δ.Κ.Α. 1993, 747, Τ.Δ.Π.Πατρ. 840/91, Ε.Δ.Κ.Α. 1992, 331

Τ.Δ.Π.Μυτ. 183/86 Ε.Δ.Κ.Α. 1987, 296 και μελέτη Όλγας Ζήκου, Ο δικαστικός έλεγχος γνωμοδοτήσεων των Υγειον. Επιτροπών Ο.Κ.Α., Ε.Δ.Κ.Α. 1994, 10.